

ODGOVORNOST U MIŠLJENJU I IZRICANJU

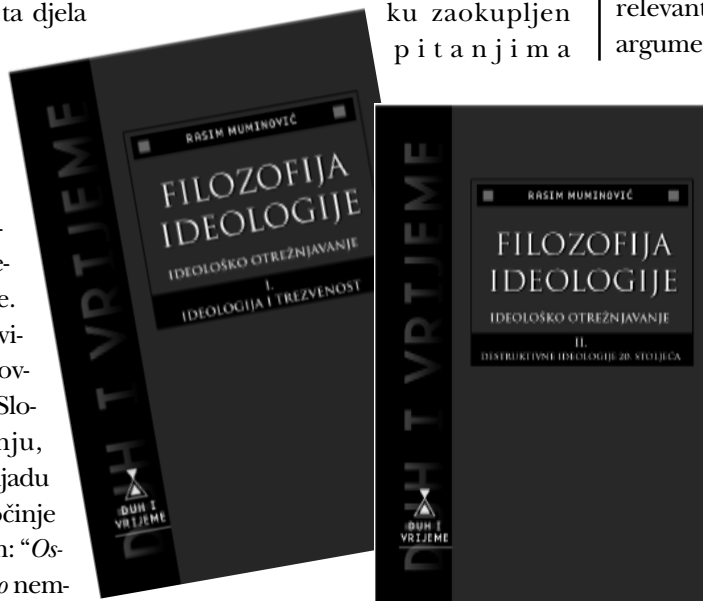
Rasim Muminović: *Filozofija ideologije (ideološko otrežnjavanje)*, I. tom ("Ideologija i trezvenost") i II. tom ("Destruktivne ideologije 20. stoljeća"), "El-Kalem", Sarajevo, 2001., Biblioteka "Duh i vrijeme"

Filozofskomisaona djela Rasima Muminovića, profesora Filozofskog fakulteta i Fakulteta političkih nauka u Sarajevu, nisu posljednjih decenija pobuđivali onu čitateljsko-kritičku pažnju kakvu ta djela zasigurno zaslužuju.

Možda će objavljivanje dvotomne *Filozofije ideologije* skrenuti puniju pažnju na odrješitu i hrabro aktualnu misao ovoga savremenog mislioca Bosne. Svoje opservacije o Svijetu, Životu, hirovitoj povijesti Bosne, o Sudbini, Slobodi, Jeziku, Mišljenju, prostrijetih na preko hiljadu stranica Muminović počinje sljedećim Predgovorom: "*Osnovicu ideologije čine kako nemoguć da odgovori na neka vlastita pitanja tako i nesposobnost psihe da to prihvati i kada je shvatila. Inače je posve irelevantno hoćemo li to nazvati srećom ili pak prokletstvom, jer nesreća je za um što hoće i ono što i ono što se ne podaje njegovim moćima, a sreća psihe da ne mora uvijek znati kada će nastupiti ono što je spoznala (smrt)...*"

Kako će o ovom značajnom djelu profesora Muminovića tek biti govora od strane meritornih ak-

tivnih čitača novoga njegova djela, ovdje ćemo se o djelu upoznati putem njegova ponuđena sadržaja. U prvom tomu ("Ideologija i trezvenost"), autor je odmah na početku zaokupljen

kritičkog zasnivanja ideoloških razdjelnica u sferi ljudskog mišljenja i ponašanja, te povijesne odgovornosti u odnosu na čovjeka, život, prirodu, povijest, slobodu, nadu. Potom slijede razmišljanja: **Utopos i logos svijeta, Ideologija - smjernice i stranputice; Politika i javnost; Kritičko prosuđivanje i izricanje; Filozofija, tolerancija i humanum; Logos povijesti**, u kojima, kao u odjelitim tekstulanim cjelina-

ma, ustanovljava kontinuitet određenih filozofskopovijesnih sudova u evropskom i svjetskom mišljenju, da bi u drugom tomu ("Destruktivne ideologije 20. stoljeća") to kritičko propitivanje *provjerio* na konkretnim činjenicama i posljedicama destruktivnih ideoloških mišljenja i ponašanja u Evropi i, osobito, u Bosni i na Balkanu u najbližoj njihovoj povijesti. Muminović se time pokazao kao odgovorni i hrabri mislilac koji se ne libi da u svojim filozofskim postavkama bude sasvim konkretan, ali i odgovoran prema zakonitostima što ih pred mislioca postavlja umijeće mišljenja koje poznajemo kao "ljubav prema mudrosti".

Poveliki spisak konsultiranih djela govori da je autor htio za svoje filozofske opservacije podastrijeti i relevantnu znanstvenu i misaonu argumentaciju. Bez obzira što "destruktivnim ideologijama" na Balkanu i u Evropi nikada nije nedostajalo svrhovitih argumenata/dokumenata. Problem je bio u tome što je bilo kakva argumentacija i humanistička tradicija dostojna Čovjekove misije na zemlji bivala barbarski ignorirana i nipodaštavana.

Oni koji krenu u čitateljski marš kroz Muminovićevu dvotomnu *Filozofiju ideologije* bit će u prilici i mnogo šta novoga naučiti, da ne kažemo spoznati, pa će nanovo *premjeriti* mnoga vlastita razmišljanja o svijetu i vremenu u kojemu žive. Bolje knjige za ovo surovovrtložno vrijeme skoro da nismo mogli ni zamisliti.

Hadžem Hajdarević

m